

IPCA

Inventory of Potential Communicative Acts (IPCA)

Kartläggning av möjliga kommunikativa handlingar

Inventory of Potential Communicative Acts (IPCA)

- ett instrument för att kartlägga personer med stora kommunikationssvårigheter

Översatt till svenska av Eldorado Resurscenter efter överenskommelse med Svein Lillestølen, Statped och Jeff Sigafoos

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., & Butterfield, N. (2006). Enhancing everyday communication in children with disabilities. Paul H. Brookes Publishing Co. Sigafoos, J., Woodyatt, G., Keen, D., Tait, K., Tucker, M., Roberts-Pennell, D., & Pittendreigh, N. (2000a). Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities. Communication Disorders Quarterly, 21(2), 77-86. <https://doi.org/10.1177/152574010002100202>

Vad är IPCA?

IPCA är ett undersökningsinstrument främst riktat till personer med stora kommunikationssvårigheter, som har kroppsliga, förspråkliga uttrycksätt som dominerande uttrycksformer. Det kan också vara lämpligt för att kartlägga personer som förstår och som själva använder vissa ord eller andra symboliska uttryck.

IPCA passar både barn, unga och vuxna på tidig utvecklingsnivå. Det ger en överblick över en persons olika kommunikationsuttryck. Kartläggningen kan öka medvetenheten om personens olika uttrycksätt och om vad som uttrycks. Detta kan leda till en mer likvärdig tolkning och respons från närstående, vilket kan bidra till att befästa uttrycken hos personen. Formuläret består av 53 frågor indelade i 10 kategorier, grupperade efter vilka funktion det individuella uttrycket har.

Bakgrund

Utvecklingen av IPCA bygger på etablerad kunskap om hur barn mycket tidigt utvecklar informella men effektiva kommunikationsförmågor. (Bates, Camaioni & Voltera, 1975). Vi vet också mycket om hur viktigt denna kroppsliga, pre-lingvistisk kommunikation är och att den är drivkraften för ytterligare språkutveckling (Halliday, 1977). Utvecklingsarbetet byggde på liknande, befintliga kartläggningsmaterial och IPCA har delvis sitt ursprung från dem, men är avsett att ge en bredare information. Ett stort arbete gjordes för att hitta och definiera centrala kommunikativa funktioner, eftersom man hade erfarenheter av andra mer informella frågeformulär ofta gav en alltför snäv bild av personens kommunikation. Utvecklarna har framhållit att funktionslistan och frågorna inom respektive funktion inte är det uttömmande och öppnar för möjligheten att man även kan komplettera med andra uttryck.

Materialet har skapats genom ett treårigt forskningssamarbete mellan Jeff Sigafoos från University of Tasmania och Gail Woodyatt, Deb Keen, Kathleen Tait, Madonna Tucker och Donna Roberts-Pennell från University of Queensland.

10 kommunikativa funktioner

De tio kommunikativa funktionerna som har valts finns även med i andra formulär, till exempel i ett kartläggningsmaterial från Wetherby och Prizant, *Checklista för kommunikativa funktioner och medel* (Prizant & Wetherby, 1990).

1. Sociala konventioner
2. Få uppmärksamhet
3. Avvisa/protestera
4. Be om en sak
5. Begära en åtgärd
6. Be om information
7. Kommentera
8. Göra val
9. Svara
10. Imitera

Varje funktion i formuläret följs av frågor med specifika kommunikativa uttryck.

Nytta

IPCA har använts i många professionella miljöer och har haft stor nytta inom området. I en doktorsavhandling från 2015 gjordes en bedömning om instrumentet mäter vad det är tänkt att mäta och i vilken utsträckning resultaten går att lita på. Slutsatsen indikerade god validitet och reliabilitet (Michelle L. Stevens, 2015).

Materialet är tänkt att ge en bred översikt över både etablerade och icke-etablerade, men möjliga kommunikativa uttryck hos individen. Arbetet med att slutföra IPCA kan som nämnts ge ökad medvetenhet om variationsbredden i personens uttryckssätt och i det som uttrycks. Detta kan i sin tur leda till en mer likartad praxis när det gäller tolkning av och svara på uttrycken. Sigafos hänvisar till Steven von Tetzchners artikel om flickor med Retts syndrom där han använder termen "strukturerad övertolkning" (Tetzchner 97). Det innebär i praktiken att även om vissa kommunikativa uttryck i initialt inte har en tydlig funktion eller syfte, kan en konsekvent tolkning från nära personer med tiden bidra till att uttrycket blir mer avsiktligt. Detta är det som rubriken hänvisar till i kartläggningsverket; "Inventory of Potential Communicative Acts".

Vem kan använda IPCA

Det finns inga formella krav, men den som ska använda materialet bör ha känt personen som ska kartläggas i minst 6 månader. Det kan vara aktuellt för lärare, specialpedagoger, psykologer, logoped, fysioterapeuter, arbetsterapeuter, handläggare och föräldrar. En fördel är om den som har ansvaret för dokumentationen har erfarenhet av och insikt om pre-lingvistisk kommunikation.

Hur man använder IPCA

IPCA kan genomföras av enskilda, men det kan också vara lämpligt att sitta tillsammans och diskutera en funktion i taget. Ofta kan olika uttryck observeras i olika sammanhang. Det kan vara en fördel om detta arbete leds av någon som har bekantat sig med IPCA och de olika sektionerna, och vilka som kan bidra med kompletterande information. Ni kommer ibland att uppleva att ni inte vet svaret och behöver prova. Det kan då vara meningsfullt att arbeta med kartläggningen under en tid. Sådant arbete kommer ofta att bidra till ökad medvetenhet om personens kommunikation. Resultaten av en sådan process kan utgöra en viktig grund för vidareutveckling av åtgärder.

Tabellen nedan ger ett exempel på hur del 4 i dokumentet är ifylld, det handlar om att kunna be om något.

Erfarenheter från användning i Norge

Inofficiella versioner av materialet har använts i Norge under en tio års period. Det är några fördelar som ofta lyfts fram. Det rekommenderas att slutförandet görs som ett samarbetsprojekt med nära personer från personernas olika sammanhang. Ofta är upplevelsen att man har observerat olika uttryck och att kommunikation är rikare än man tidigare trott. Ett sådant samarbete leder också till en mer lika tolkning och respons på personens kommunikativa uttryck.

I Statped-sammanhang har IPCA ofta ingått som en viktig grund för arbete med så kallade kommunikationspass. Olika uttryckssätt kan sedan överföras direkt till detta dokument.

Referenslista:

Bates, E., Camaioni, L., & Voltera, V. (1975). The acquisition of performatives prior to speech. *Merrill-Palmer Quarterly*, 21, 21, 205-226

Halliday, M.A.K. (1977). *Learning how to mean. Explorations in the development of language*. New York: Elsevier.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2000). Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities. *Communication Disorders Quarterly*, 21, 77-86.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2006). *Enhancing Everyday Communication for Children with Disabilities*, Baltimore: Brookes.

Stevens, S. L., (2015). *Identifying and Validating Prelinguistic Communicative Forms and Functions in Children with Developmental Disability*, A thesis submitted to Victoria University of Wellington.

Von Tetzchner, S. (1997). Communication skills among females with Rett syndrome. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 6(Suppl.1) 33-37

Wetherby, A., & Prizant, B. (1990). *Communication and symbolic behavior scales — Research edition*. Chicago: Riverside

Exempel på hur du kan fylla i dokumentet (Rita 4 år och 10 månader)

4.Be om något

Hur vet du om personen vill ha...

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. En sak (t.ex. en leksak eller en bok)	<i>Sträcker sig, rör sig mot, tittar mot.</i>	<i>Slår på och av väderkvarnens leksak för att få den att snurra, om den placeras framför henne.</i>
2. Något att äta	Ropar eller ljudar, vänder sig mot maten eller bara tar upp maten och äter.	<i>Om Rita ser assistenten i köket vill hon vara nära. Hon kommer att vänta på att assistenten hjälper henne med att hälla mjölk i hennes flaska. Kommer att plocka upp mat om assistenten är för långsam.</i>
3. Mer av något	Flyttar sig bort, snurrar runt	<i>På studs mattan, om hon vill vill exempelvis hoppa mer kommer hon att flytta sig mot mitten, så att vi inte får tag i henne.</i>
4. Musik eller video	Skakar på huvudet, stannar i rörelsen, ler	<i>Ibland stannar skolbussen med musiken på. Då stannar Rita upp, ler och "vaggar" i takt musiken</i>
5. Annat		
6. Annat		

1. Sociala konventioner

Beskriv hur personen....

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
<i>Exempel: Hälsar på dig och andra</i>	<i>Ler Ögonkontakt Sträcker ut armen</i>	<i>När jag går bort till Jenny på morgonen och säger hej, ler hon och sträcker ut armen.</i>
1. Hälsar på dig och andra		
2. Säger Hej då till dig och andra		
3. Reagerar på sitt namn		
4. Annat		

2. Få uppmärksamhet

Beskriv hur personen....

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Får din uppmärksamhet		
2. Ber om tröst		
3. Ber om närhet		
4. Annat		
5. Annat		

3. Avvisa /protestera

Vad gör personen om....

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Om hen blir avbruten i en rutinaktivitet		
2. Ska göra något som hen inte har lust med att göra.		
3. Det är något som hen inte gillar		
4. Om en favoritmat tas bort		
5. Om du slutar att interagera med personen (t.ex slutar att spela musik)		

4.Be om något

Hur vet du om personen vill ha...

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
7. En sak (t.ex. en leksak eller en bok)		
8. Något att äta		
9. Mer av något		
10. Musik eller video		
11. Annat		
12. Annat		

5.Be om en handling

Hur gör personen för att uttrycka en önskan eller behov av...

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Hjälp med påklädning		
2. Hjälp med en lek eller spel		
3. Hjälp med att gå på toaletten		
4. Att någon ska komma och vara nära		
5. Annat		
6. Annat		

6.Be om information

Vad gör personen för att be om...

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Förklaring på något som personen inte har förstått		
2. Information om någon, exempelvis vad någon heter		
3. Annat		
4. Annat		

7. Kommentera

Hur visar personen att...

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Hen är glad , gillar något eller är förtjust		
2. Hen är ledsen eller orolig		
3. Hen är uttråkad eller ointresserad		
4. Något är roligt		
5. Hen är rädd eller överraskad		
6. Hen har ont eller är sjuk		
7. Hen är arg eller frustrerad		
8. Är trött		
9. Annat		

8. Göra val

Hur visar personen att hen vill....

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Välja mellan två eller flera saker (till exempel, mat, dricka, aktiviteter)		
2. Välja vad hen vill göra		
3. Välja att börja eller avsluta en aktivitet		
4. Annat		
5. Annat		

9. Svara

Beskriv hur personen...

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Reagerar när någon vänder sig till hen		
2. Svarar JA på en fråga		
3. Svarar NEJ på en fråga		
4. Annat		

10 Imitera

Beskriv hur personen imiterar eller försöker imitera andras kommunikativa handlingar

Kommunikativt uttryck	Handlingar	Exempel
1. Tal (t.ex meningar, enstaka ord, ljudande)		
2. Nicka på huvudet för JA		
3. Skaka på huvudet för NEJ		
4. Rycka på axlarna		
5. Peka		
6. Annat		

